סורינאם

צוות ניהול סיכונים

דצמבר 2021

אוכלוסייה: 0.6 מיליון איש (שנת 2021)
שטח: 163.8 אלף קמ"ר
תמ"ג לנפש: 7,950 דולר (שנת 2021)
משאבי טבע: עץ, אנרגית מים, דגים, קאולין, בוקסיט, זהב, ניקל, נחושת, פלטינום ועפרת ברזל.
תוחלת חיים: 73.6 שנים

	דירוג	תחזית	מתאריך
אשרא	7/7	...	...
OECD	7/7	...	אוקטובר 2020
Fitch	RD	...	אפריל 2021
Moody's	Caa3	שלילית	יולי 2020
S&P	SD	...	נובמבר 2020

נקודות חוזק

- עשירה במשאבי טבע ומושכת אליה השקעות זרות נרחבות בענפי הכרייה
- לא פרסה חובות במסגרת מועדון פריז

סיכונים ואתגרים

- בשלב הראשון של תוכנית עם קרן המטבע, לקראת צעדים פיסקליים קשים
- כלכלה קטנה בעלת רמת גיוון מוגבלת ותלות גבוהה בסחורות
- עתודות בינלאומיות נמוכות
- גירעון תקציב נרחב ונטל חוב ציבורי גבוה
- אפשרויות מימון מוגבלות – בשנים האחרונות חלק משמעותי מהמימון התקבל בריבית גבוהה ובתנאים פחות מועדפים

מדדים כלכליים וחברתיים

שם המדד	מיקום	מיקום במדד הקודם		2019	2020	2021e	2022f	2023f
מדד הפיתוח האנושי (HDI), האו"ם (2019)	97/189	98/189	אינפלציה לסוף תקופה (%)	6.5	60.7	47.9	12.7	8.5
			צמיחה ריאלית (%)	1.1	-14.5	-1.5	3.2	6.0
Ease of Doing Business, הבנק העולמי (2019)	162/190	165/190	מאזן תקציבי (% מהתמ"ג)	-18.6	-12.2	2.6	1.8	1.5
			חוב ממשלתי (% מהתמ"ג)	80.6	135.3	121.6	117.5	
מדד התחרותיות, הפורום הכלכלי העולמי (2019)	--/141	--/141	מאזן החשבון השוטף (% מהתמ"ג)	-10.6	6.8	7.8	6.7	2.2
מדד השחיתות, ארגון TI (2020)	94/180	70/180	עתודות מט"ח בחודשי יבוא	2.4	2.6	3.9	6.1	6.1
			שיעור אבטלה (%)	7.3	9.0	11.2	11.0	

היסטוריית שינויי הדירוג של המדינה

S&P		Moody's		Fitch	
SD	נובמבר 2020	Caa3	יולי 2020	RD	אפריל 2021
CCC	יולי 2020	B3	אפריל 2020	C	דצמבר 2020
SD	יולי 2020	B2	פברואר 2018	RD	דצמבר 2020
CCC+	אפריל 2020	B1	מאי 2016	C	אוקטובר 2020
B	אפריל 2017	Ba3	אוגוסט 2012	CC	יולי 2020
B+	אפריל 2016	B1	פברואר 2004	RD	יולי 2020
BB-	אוגוסט 2011			C	יוני 2020
B+	נובמבר 2007			CCC	ינואר 2020
B	דצמבר 2006			B-	פברואר 2017
				B+	פברואר 2016
				BB-	יולי 2012
				B+	יולי 2011
				B	יוני 2004

רקע ומאפיינים פוליטיים

סוג המשטר: רפובליקה נשיאותית		**שנת קבלת עצמאות: 1975 (מהולנד)**
עומד בראש המדינה: הנשיא Chandrikapersad SANTOKHI (מאז יולי 2020)	**הבחירות הבאות: מאי 2025**	**אורך תקופת הכהונה: 5 שנים (ללא מגבלה על תקופות הכהונה)**
מבנה הפרלמנט: חד-ביתי	**מס' מושבים: 51**	**אורך תקופת הכהונה: 5 שנים** / **הבחירות הבאות: מאי 2025**

סורינאם הינה אחת המדינות הקטנות בדרום אמריקה וממוקמת בחלקה הצפוני. המדינה גובלת בצפון האוקיינוס האטלנטי, ברזיל, גויאנה וגינאה הצרפתית. סורינאם הינה אחת המדינות המגוונות ביותר מבחינה אתנית באמריקה. רוב המפלגות במדינה מאופיינות בבסיס אתני.

בחודש מאי 2020 נערכו הבחירות במדינה, בהן התמודד הנשיא הקודם Dési Bouterse שכיהן משנת 2010, על אף שהורשע ברצח של 15 מתנגדים פוליטיים מחודש נובמבר 2019 ונידון ל-20 שנות מאסר. הבחירות הכלליות הביאו לניצחון של Chandrikapersad SANTOKHI ושל המפלגה שעד אז נחשבה לאופוזיציה VHP. תוצאות הבחירות מעלות חששות לניהול כלכלי כושל או לשחיתות, בעקבות חילופי שלטון לאחר 10 שנים רצופות של שליטת המפלגה NDP. מאז שנבחר לשלטון, הנשיא החדש מחזק את קשריו עם ארה"ב והולנד. היחסים עם הולנד היו מתוחים תחת שלטונו של הנשיא הקודם וכעת חזרו לקשרים דיפלומטיים מלאים. בתחילת ספטמבר הנשיא נסע להולנד לביקור, שהיה הביקור הראשון של נשיא סורינאם בהולנד משנת 2008.

הממשלה מתמודדת עם מצב פוליטי מאתגר שיישאר בשנים הקרובות, כאשר היא שואפת להחזיר את היציבות המקרו-כלכלית על ידי יישום רפורמות מבניות, וכמו כן לבצע צעדים פיסקליים משמעותיים. על אף האמור לעיל, הקואליציה צפויה להישאר מאוחדת בנוגע לצורך ברפורמות בחסותה של קרן המטבע.

בינואר 2020 התגלה כי הבנק המרכזי השתמש ב-100 מיליון דולר מרזרבות המט"ח לצורך מימון יבוא מזון למדינה, ולאחר מכן משך כ-90 מיליון דולר מהפיקדונות. השערורייה הובילה להתפטרות הנגיד, למעצר של מספר פקידים ולתביעות של בנקים מקומיים שפיקדונותיהם הוחרמו. בחודש מרץ 2020, הממשלה הטילה הגבלות קפדניות על עסקאות מט"ח, והחלה להחזיר הלוואות דולריות לבנקים מקומיים במטבע המקומי.

קרן המטבע-

בחודש אפריל 2021 הממשלה הגיעה להסכם מסוג Staff level agreement (SLA) עם קרן המטבע על 36 חודשים של תוכנית EFF, בסך של כ- 690 מיליון דולר (14% מהתוצר). הוסכמו צעדי המדיניות בהם יש לנקוט לצורך החזרת היציבות המקרו כלכלית, לרבות הקצאת משאבים לאוכלוסיות מוחלשות, קיצוץ תקציבי והקטנת הגירעון, מעבר לשער חליפין גמיש, צעדים מוניטריים להורדת האינפלציה, שיקום הרזרבות הבין-לאומיות ורפורמות מבניות נוספות. ביוני 2021 האסיפה הלאומית בסורינאם אישרה את התקציב לשנים 2020-2022 בתמיכה מלאה של הקואליציה ובתמיכה חלקית של האופוזיציה, אשר כלל תוכנית שיקום המאפשרת להנהיג רפורמות מבניות נחוצות. ההסכם כעת תלוי בהסכמות שסורינאם צריכה להגיע אליהן מול בעלי החוב. לאור הקושי הטכני ביישום הרפורמות, קיים סיכון לעיכובים ולהתנגדות מצד גורמים מסוימים.

ההסכם הקודם של סורינאם מול קרן המטבע היה בשנת 2016 והוא הראשון שלה מאז הצטרפותה לקרן בשנת 1978. ההסדר היה מסוג Stand-By בסך 478 מיליון דולר ול- 24 חודשים, בכדי לתמוך בתוכנית הרפורמה הכלכלית של הממשלה וכתמיכה בעתודות הבינלאומיות של המדינה. לאחר התשלום הראשון בסך של 88 מיליון דולר, התוכנית סטתה ממסלולה והרשויות התקשו ליישם רפורמות פיסקליות בקצב שסוכם עם קרן המטבע. באותה התקופה סורינאם הייתה במיתון עמוק עם אינפלציה גבוהה, ובעקבות המצב הרשויות לא עמדו בקריטריונים מרכזיים בתוכנית כמו העלאת תעריפי החשמל והמסים על הדלק והתוכנית נעצרה. הסדר ה-Stand-By עם קרן המטבע הגיע לסיומו באפריל 2017 ולא שולמו תשלומים נוספים.

משבר הקורונה-

בעקבות מגיפת הקורונה סורינאם חוותה מיתון קשה עם ירידה בתוצר של 10%. כלכלת סורינאם צפויה להתאושש ממשבר הקורונה באופן איטי ביחס לכל המדינות באיזור, ולכן אין צפי קרוב לחזרה לרמות צמיחה של טרום המגיפה. סקטור התיירות יתאושש באופן חלקי כאשר המגבלות על הגבולות יוסרו. עד כה דווחו במדינה 51,083 מאומתים לקורונה ו-1,175 מתים, ונראה כי מגמת ההדבקות נמצאת בירידה.

בעקבות הידוק היחסים של נשיא סורינאם עם הולנד, החליטה ממשלת הולנד להעניק לסורינאם כ-750,000 מנות חיסון מסוג אסטרהזניקה וציוד רפואי נוסף. יחסיה הדיפלומטיים המתהדקים של סורינאם, יסייעו לה לקבל תמיכה נוספת הקשורה למשבר הקורונה. נכון לדצמבר כ-41.4% מהאוכלוסייה מחוסנים לקורונה.

מועדון פריז- לא פרסה חובות במסגרת המועדון.

מאפיינים כלכליים

הכלכלה בסורינאם קטנה ורמת הגיוון שלה הינה מוגבלת. יחד עם זאת, המדינה עשירה במשאבי טבע ועל כן היא מצליחה למשוך השקעות זרות לענפי הכרייה. קיימת תלות גבוהה של המדינה בסחורות. פעילות הסחורות (בעיקר זהב ונפט) מהווה יותר מ-80% מסך היצוא ו-25% מההכנסות הממשלתיות, וכתוצאה מכך המשק רגיש מאוד לתנודות במחירי הסחורות בעולם. לסורינאם סביבה עסקית חלשה ומגבלות תחרותיות בצד ההיצע עקב פיתוח מוגבל של תעשיות יצרניות, תיירותיות וחקלאיות חלופיות. נפילת מחירי הנפט במהלך התפרצות מגיפת הקורונה, פגעה קשה בהכנסות המדינה והובילה לגידול בגירעון ולירידה בתוצר.

התוצר צפוי להתכווץ ב-1.5% בשנת 2021, ולצמוח ב-3.2% בשנת 2022 לאחר דעיכת מגיפת הקורונה במחצית השני של השנה והחלת הקלות במגבלות התנועה. הגורמים לצמיחה יהיו הצריכה הפרטית וההשקעות הפרטיות.

צעדי המדיניות של הממשלה יתמקדו בעידוד הצמיחה, הורדת האינפלציה ויישום רפורמות מבניות. מהצד הפיסקלי, הממשלה צפויה להקטין את הוצאותיה על ידי הפסקת הסובסידיות לדלק וחשמל, הקטנת משכורות במגזר הציבורי וצמצום ההוצאות השוטפות. הפריסות של החוב צפויות גם להקל את הלחץ על התקציב. מצד ההכנסות, הממשלה צפויה בתמיכת קרן המטבע להנהיג מס ערך מוסף ולהקדיש משאבים לשיפור יכולת גבית המסים במדינה.

שינויי דירוג בסוכנויות הדירוג-

סורינאם לא עמדה בשירות החוב החיצוני שלה ולכן:

- ביוני 2021 סוכנות הדירות S&P אשררה את דירוג המדינה "SD", לאחר ששינתה אותו ל-"SD" בנובמבר 2020.
- באפריל 2021 סוכנות הדירוג Fitch הורידה את דירוג המדינה ל-"RD".

- באוקטובר 2021 סוכנות הדירוג Moody's הסבירה את דירוג המדינה "Caa3", בכך שהכלכלה קטנה, היכולת לגיוון הכלכלה מוגבל ביחס למדינות דומות, ישנן מגבלות מבניות שקשורות ליעילות ויישום של צעדי מדיניות, החוב הציבורי גבוה ויכולת המימון מוגבלת.

<u>מדיניות פיסקלית וחוב ממשלתי</u>:

במהלך חודש דצמבר 2019 המדינה ניסתה להנפיק אג"ח ל-4 שנים בסך של 125 מיליוני דולרים בשווקים הבינלאומיים עם קופון של 9.875%. בסופו של דבר היה צורך במתן הנחה כדי למשוך משקיעים כיוון שלא היו מספיק ביקושים. האג"ח הונפק לבסוף עם תשואה לפדיון של 12.5%. תשואות האג"ח הגיעו לרמה של מעל 30% במהלך חודש אפריל 2020, בעקבות פרוץ משבר הקורונה. למדינה אג"ח נוסף שהונפק באוקטובר 2016 ומועד פירעונו באוקטובר 2026.

בחודש יולי 2020 ממשלת סורינאם הגיעה להסכמה עם בעלי החוב במגזר הפרטי לדחות תשלום של 15 מיליון דולר מתוך האג"ח שפירעונו בשנת 2023. בחודש נובמבר 2020 המדינה לא עמדה בתשלומי ריבית בסך 25.4 מיליון דולר מתוך האג"ח שפרעונו בשנת 2026, והצהירה כי היא מבקשת לעצור את שירות החוב של חודשים אוקטובר-דצמבר 2020, בסך של 48.5 מיליון דולר, לפחות עד לסוף מרץ 2021. לצורך כך, בסוף חודש אוקטובר ממשלת סורינאם כינסה את בעלי החוב לדיון בפריסת החוב של תשלומי האג"חים, בפעם השניה בשנת 2020. בחודש אפריל 2021 סורינאם לא עמדה בתשלום בסך 49.8 מיליון דולר ובתשלומי ריבית חצי-שנתיים בסך של 25.4 מיליון דולר, וכינסה בפעם נוספת את בעלי החוב לדיון בפריסות החוב. כאמור, בחודש אפריל 2021 סורינאם הגיעה להסכמה עם קרן המטבע על תוכנית סיוע.
הממשלה ניהלה מדיניות תקציבית לא אחראית במשך שנים, עוד לפני פרוץ משבר הקורונה. בשנת 2020 החוב הציבורי הגיע ל-135.3 אחוזי תוצר, ובשנת 2021 הוא מוערך להיות 121.6 אחוזי תוצר.

<u>מדיניות מוניטרית</u>:

בחודש יוני החלה מדיניות של שער חליפין גמיש שהובילה לפיחות נוסף במטבע. בעקבות זאת, יצטמצם חוסר האיזון החיצוני בטווח הקצר על ידי הגברת רווחי היצוא ודחיסת חשבון היבוא. צפוי פיחות הדרגתי של המטבע בשנים הקרובות.

בשנת 2020 בעקבות המיתון בסורינאם האינפלציה עלתה ל-60.7%. בעקבות שינוי המדיניות של שער החליפין, ירידת הערך של המטבע הובילה לעליה חדה במחירים בחודשים יוני ויולי, והאינפלציה צפויה להגיע ל- 47.9% בסוף שנת 2021. גורמים נוספים שיכולים להסביר את הרמות הגבוהות של האינפלציה הם מחירי יבוא גבוהים של נפט ומזון, עלויות משלוח גבוהות הקשורות לשיבושים בשרשרת האספקה העולמית והפחתת הסובסידיות לשירותים. בשנים 2022-2023 האינפלציה צפויה לרדת בעקבות רפורמות מוניטריות של הממשלה, תחת התוכנית של קרן המטבע.

כאמור, במהלך חודש ינואר 2020 נגיד הבנק המרכזי פוטר בגלל השימוש הלא ראוי בכספי הבנק.

<u>מערכת בנקאית</u>:

המערכת הבנקאית בסורינאם הייתה חלשה עוד מלפני מגיפת הקורונה. מדד ההלוואות ללא תנועה נמצא במגמת עלייה והגיע לרמה של 12.5% נכון לשנת 2019. כחלק מהסכם ה-EFF מול קרן המטבע, הממשלה מתכננת לתעדף את חיזוק המערכת הבנקאית באמצעות שיפור יחסי ההון שלה, הרווחיות והנזילות.

<u>מצב חיצוני</u>:

עתודות המט"ח הבינלאומיות של סורינאם נמוכות מאוד, זאת בהשוואה לנטל חוב חיצוני הגבוה. עתודות המט"ח עמדו על 2.6 חודשי יבוא בשנת 2020, כאשר הצהירו לראשונה בסורינאם כי בכוונתם לדחות את התשלומים לבעלי החוב החיצוני. נכון למועד סקירה זו, סורינאם הפסיקה לשלם את תשלומי האג"ח שלה ולפעול להסכמה מול הנושים על הסדר פריסת חוב, לקראת התוכנית עם קרן המטבע.

מאזן החשבון השוטף צפוי להישאר חיובי בשנים הקרובות, על אף שהעודף צפוי להצטמצם מ-7.8% מהתוצר בשנת 2021, ל-2.2% בשנת 2023. הצמצום בחשבון השוטף ייגרם כתוצאה מהוצאות יבוא גבוהות יותר על סחורות ושירותים, בעקבות הביקושים שגדלו על רקע ההתאוששות הכלכלית והגידול בהשקעות בסקטור הנפט והגז. הגידול ברווחים מייצוא יהיה מתון, מכיוון שהעליה בהיקפי יצוא הזהב תקוזז בירידת מחירי הזהב הצפויה.

כאמור החשבון השוטף צפוי להיות בעודף, ובכך יאפשר לממשלה לצבור רזרבות. כמו כן, גם המענק של 175 מיליון דולר (Allocation SDR) וגם התמיכה מהקרן של 670 מיליון דולר בחסות התוכנית, יגדילו את הרזרבות במדינה.
קיים סיכון שהממשלה תכשל בהסדר של פריסת החוב מול הנושים ולא תוכל להיכנס לתוכנית ה-EFF של קרן המטבע.

<u>תמ"ג לפי מגזרים</u>: חקלאות 11.6%; תעשיה 31.1%; שירותים 57.4% (הערכה לשנת 2017).
<u>כוח העבודה לפי מגזרים</u>: חקלאות 11.2% תעשיה 19.5%; שירותים 69.3% (2010).

<u>סחר חוץ</u>

שותפות סחר עיקריות- ייצוא: שוויץ (39%), איחוד האמירויות (31%), בלגיה (10%).[1]
שותפות סחר עיקריות- ייבוא: ארה"ב (22%), הולנד (14%), סין (13%) טרינידד וטובגו (11.4%), סין (7%), אנטיגואה וברבודה (5%).[1]
מוצרי ייצוא עיקריים: זהב, עץ, נפט מזוקק, דגים, סיגריות.[1]
מוצרי ייבוא עיקריים: נפט, משאיות משלוחים, מכונות חפירה, מכוניות, רכבי בניה.[1]
סחר עם ישראל: ייבוא מישראל- 123 אלף דולר.[2]

<u>מקורות</u>: Fitch (אפריל 2021), S&P (יוני 2021, נובמבר 2020), Moody's (אוקטובר 2021), קרן המטבע הבינלאומית (דצמבר 2019), CIA factbook, BBC News , EIU, מועדון פריז, Bloomberg ומקורות נוספים.

[1] CIA factbook, נתוני 2019
[2] הלמ"ס, נתוני 2020

	2017	2018	2019	2020	2021e	2022f	2023f
אינדיקטורים כלליים							
אוכלוסייה (מיליון)	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6
שיעור אבטלה (%)	8.0	7.7	7.3	9.0	11.2	11.0	.
תמ"ג נומינלי (מיליארד דולר)	3.6	4.0	4.2	3.8	4.8	5.0	5.4
תמ"ג לנפש (דולר)	5,983	6,667	7,033	6,350	7,950	8,300	8,983
צמיחה ריאלית (%)	1.6	4.9	1.1	-14.5	-1.5	3.2	6.0
סקטור פיסקלי							
באחוזי תמ"ג							
מאזן תקציבי	-6.4	-10.1	-18.6	-12.2	2.6	1.8	1.5
הכנסות ממשלה	18.9	20.0	20.4	19.9	14.9	13.0	12.5
הוצאות ממשלה	25.3	30.1	39.0	32.1	12.3	11.2	11.0
חוב ממשלתי	74.7	72.0	80.6	135.3	121.6	117.5	.
ב - % מההכנסות	395.2	360.0	395.1	679.9	816.1	903.8	.
סקטור מוניטרי ופיננסי							
באחוזים							
ריבית על הלוואות	14.4	14.3	15.0	15.1	15.1	15.3	15.8
ריבית על פקדונות	9.1	9.2	9.0	7.7	7.0	8.3	9.4
שיעור אינפלציה (ממוצע)	22	7.1	4.3	34.9	53.3	26.3	9.3
שיעור אינפלציה (סוף תקופה)	22.1	6.9	6.5	60.7	47.9	12.7	8.5
USD/VND							
שע"ח נומינלי (ממוצע לתקופה)	7.49	7.46	7.46	9.31	18.37	23.21	24.52
שע"ח נומינלי (לסוף תקופה)	7.46	7.46	7.46	14.15	22.30	23.90	24.90

מקור: Country Data (אוקטובר 2021)

	2017	2018	2019	2020	2021e	2022f	2023f
מאזן התשלומים							
במיליוני דולר (אלא אם כן צוין אחרת)							
מאזן חשבון שוטף	69	-118	-449	259	372	334	119
ב- % תמ"ג	1.9	-3.0	-10.6	6.8	7.8	6.7	2.2
מאזן חשבון מסחרי	775	662	531	1,061	1,031	960	912
ב- % תמ"ג	21.6	16.6	12.6	27.8	21.6	19.3	16.9
ייצוא סחורות במונחי f.o.b	1,985	2,065	2,129	2,344	2,185	2,229	2,340
ייבוא סחורות במונחי f.o.b	-1,210	-1,403	-1,598	-1,283	-1,154	-1,269	-1,428
מאזן חשבון שירותים	-411	-496	-658	-460	-378	-423	-585
ייצוא שירותים	158	171	157	103	72	94	140
ייבוא שירותים	-569	-667	-815	-563	-450	-517	-725
מאזן חשבון הכנסות	-395	-387	-412	-466	-442	-372	-386
ייצוא הכנסות	27	36	21	8	8	10	12
ייבוא הכנסות	-422	-423	-433	-474	-450	-382	-398
העברות שוטפות, נטו	100	103	90	124	161	169	178
מאזן חשבון פיננסי							
השקעות ישירות זרות, נטו (FDI)	98	119	-0.008	0	.	.	.
ב- % תמ"ג	2.7	3.0	0.0	0.0	.	.	.
ב- % המאזן בחה"ש	142.0	100.8	0.0	0.0	.	.	.
חוב ונכסים חיצוניים							
במיליוני דולר (אלא אם כן צוין אחרת)							
עתודות מט"ח	385	524	567	496	662	1,105	1,294
בחודשי יבוא	2.1	2.5	2.4	2.6	3.9	6.1	6.1
שירות החוב							
במיליארד דולר							
שירות החוב השנתי	0.3	0.6	0.3	0.4	.	.	.
מערכת בנקאית							
באחוזים							
יחס הלימות הון (הון לנכסי הסיכון)	8.7	9.3	* 10.0	....	....	....	....
הלוואות ללא תנועה מסך ההלוואות ברוטו	13.0	10.8	* 12.5	....	....	....	....

מקור: EIU (אוקטובר 2021), קרן המטבע (דצמבר 2019)